

КЕМДИК

XIV

ААСТАКАИК

1937

N: 4

S I S U:

Vabade harrastuste tähtsusest noorsoo elus.
Yrjö Karilas: Suure töö sooritajad.
A. Lenotamm: „Väga austatud kuulajad!...“
A. Toom: Plakat ja selle valmistamine.
Tehnika.
Pisilugusid suurmeestest.
Informatsioon.
Mälestusi Kunda suvepäevist.

ILMUS TRÜKIST

ILMUS TRÜKIST

Eesti Rahvaleksikon I vihk

Sisaldab eessõna ja sissejuhatuse süsteemi, 2000 artiklit, 5 kriittahvliit, neist üks värviline kunstipilt, tekstis 52 pilti ja 28 joonist, kokku 117 lk.

Eesti Rahvaleksikon on täiuslikum rahvaentsüklopeedia, täites seejuures täiel määral ka biograafilise leksikoni, võõrsõnade sõnastiku, õigekeelsuse sõnastiku, kohanimede ja uute eesnimede käsiraamatu ülesandeid.

Eesti Rahvaleksikoni püüdeks on seega esitada laiemale haritlaskonnale ning kultuurihuvilistele rahvakihtidele esijoones vajalikku teatmetevara kokkusurutud kujul ühes ning ainukeses teoses, püüdes seega olla kõige praktilisemaks teatmeteoseks neile, kellele mitme käsiraamatu omandamine teeks majanduslikke raskusi.

Tutvuge **Eesti Rahvaleksikoni** seletuste lihtsuse ja selgusega. Tutvuge **Eesti Rahvaleksikoni** pildirikkuse ja väärtusega. **Eesti Rahvaleksikon** ilmub 10 vihkus, iga vihk 100 lehekülge, kokku 1000 lehekülge.

Teine vihk ilmub detsembris.

Erakordsed soodustused tellijaile.

Et võimaldada kõigil tutvuda **Eesti Rahvaleksikoni** I vihuga, võtame kuni 15. okt. tellimisi vastu senise hinnaga s. o. kr. 7.50 kogu teose eest korraga makstes. Peale 15. okt. on teose eeltellimishinnaks korraga makstes kr. 9.— **Eesti Rahvaleksikoni** on võimalik tellida ka osade viisi makstes, tasudes iga vihu kättesaamisel kr. 1.50, kokku 10 vihu eest kr. 15.—.

O.-ü. „Noor-Eesti Kirjastus.“

Tartus, Gustav-Adolfi tän. 8, tel. 2-66.

KEVADIK

Noorsoo enesekasvatuse ja elureformi ajakiri.

№ 4

Riigiraamatuk. XIV aastakäik

12. okt. 1937

N.

573739

Vabade harrastuste tähtsusest noorsoo elus.

Mõtted õppeaasta alguse puhul.

Tõsi, kool on muutunud viimastel aastatel järjest nõudlikumaks ja koolitöö pingutavamaks. Sageli kuuleme kurdetavat isegi ülekoormatuse pärast. Mööda on ajad, kus suurem osa aega kulus nn. vabadele harrastustele ja koolitöö jäi kõrvalasjaks. Kuid — kui tähtsat osa kooliõpingud õpilase ajajaotuses ka ei etendaks, normaalse andekusega noorukilt ei võta nad kunagi kõike aega. Ei tohikski võtta, sest noortel peab jääma aega ka vabadeks harrastusteks. Ja tegelikult jääbki.

Tänapäeva noorsoo enamiku huvid näikse olevat ühehülgelt suunatud sporti; seda tõendab massiline osavõtt sellealalistest üritustest, sellal kui vaimseid huve eeldavad ettevõtted kiratsevad. Osalt on see arusaadav, kuigi mitte päris loomulik. Pärast tundekestnud istumist koolis ja õpingute taga kodus vajab noor kasvav organism ka kehalist tegevust. Ainult mitmekesisem peaks see tegevus olema. Ei tohi unustada, et sport on linnalikkude eluvormide jaoks loodud kunstlik töö aseeaine. Nagu aseeaine kunagi on ta omane tekitama liialdusi, hasartismi. Meie noorsoo kehaline eneseteostus võtab seda tervema ja loomulikuma kuju, mida enam meil korda läheb aseeainet asendada millegi ürgelisemaga, sporti kehalise tööga. Töö reaalsed tagajärjed vallandavad, enam ja puhtamat loomisrõõmu, kui spordi näilised saavutised — rekordid.

Kuid ärgem unustagem — kehaline tervis ja jõud on siiski vaid eelaste, vahend millegi kõrgema saavutamiseks. Selle kõrgema ärajäämine teeb me elu madalaks ja poolikuks. V a i m n e e l u on inimese õige pärisosa; see annab ta hingele tiivad ja kehale sihi. Kes selles ei veendu nooruses, kas veendub see selles üldse kunagi? Kas ei ähvarda seda hädaoht jääda elu tükitööliseks, masinarattakeseks suures mehhanismis, kes kunagi ei pääse mägiharjadele, kust avaneb pilk veetlevatele avarustele, mida loonud ja loob inimvaim? Kas ei jää see ilma kõige kosutavamate allikate veest? —

Meie koolides teotseb hulk õpilaste vaimset enesearendamist taotlevaid organisatsioone; koolist lahkunute jaoks on neid asutamisel. Ärgem jätkem neid kiratsema. Intensiivsete vaimsete harrastuste üheks omaduseks on, et nad vajavad arenguks osaduskonda, kaaslasi, kellega neid jagada, kellega mõtteid vahetada. Muutkem need ringid säärusteks osaduskondadeks. Äрге laske end segada asjaolul, et nende vormid on määratud väljaspoolt ja et nad mõnikord teile tunduvad võib-olla liiga ametlikena. Need on pisiasjad, mis ei takista neile andmast vaimu ja sisu, mida teie õigeks ja kohaseks peate. Eesti Noorsoo Karskusliit on algusest peale olnud sääraсте organisatsioonide keskkoonidiseks; ligi 15 aastat on ta olnud abiks seal, kus keeb intensiivne töö ja äratamas neid, kes muidu kipuvad jääma tukkuma. Algavale õppeaastale ta sammub värskendatud jõududega vastu. Kuid ärgem unustagem ühte: vabad harrastused rikastavad ja avardavad meie elu ainult siis, kui me suhtume neile t õ s i s e l t. Harrastusalade sage vahetamine, pealiskaudne ja ebamootiline katsetamine kord siin kord seal võib kujuneda vaid kalli aja asjatuks pillamiseks. Kas on puudu näidetest, kuidas nooruse vabad harrastused kirjanduse, muusika, teaduste, kollektsoonide jms. aladel on paljudele olnud esimeseks hüppelauaks pärastis tõi loovasse ellu neil aladel, teistele aga elu mitmekesistavaks ja silmaringi avardavaks kõrvaljooneks päris kutsetöö kõrval? Kuid kas pole samuti külluses neid, kes hiljem kibedasti kahetsevad tühja-tähja askeldustele pillatud õppimisaega, mille tagajärjel nende haridusse on jäänud häirivaid lünki?

Ka siin püüab E. Noorsoo Karskusliit olla abiks. Ta kutsub kõiki neid, kes ühel või teisel huvialal tahavad töötada pidevalt, oma harrastusringidesse; viimased virgutavad oma liikmeid valitud huvialal edasi püüdma, järjest uusi saavutusi taotlema. Selleks koostatakse vastavad kavad ja juhised ning antakse igähele tarbekorral isiklikku nõu. Omal alal asjatundlikkude jõudude juhtimisel on neil harrastusringidel eeldusi kujuneda keskusteks, kust iga noor võib saada oma otsingutele tuge ja juhatust.

Kõigi nende püüete ja taotluste vaimseks vahetalituskohaks on „K e v a d i k“. Tema kannab noorte hulka laiali nende vanemate sõprade mõtted ja nõuanded, tema peegeldab ka noorte töö tulemusi kõigi vabade harrastuste aladel.

Aidaku algav õppeaasta, et sõbrad üksteist leiaksid, et noored leiaksid oma Liidu, Liit ja selle häälekandja aga oieti tabaks ja mõistaks noorte püüeid ning tahtet.

YRJÖ KARILAS.

Suure töö sooritajaid.

„Töö on suur väärtuste selgitaja“, ütleb Ch. Wagner. Töö on tõesti imelik asi. Ta on imelik siis, kui ta täidab kogu meie elu, ja siis, kui ta annab meile nõu ja juhib meid, kuid ka siis, kui ta näitab, et me võime oma tööga üsna vähe korda saata ning et peaasi on, mis mõttega me teeme tööd.

Töö võib tunduda needusena, kui teeme seda tõrksalt ja orjameelselt, kuid see muutub meile igakülgseks õnnistuseks, kui paneme oma hinge töösse, olgu see siis nii tähtsusetu kui tahes, ja anname sellele harda isikliku ilme.

On inimesi, kes omas elus teevad palju tööd. Sellest hoolimata saavad vähesed neist eriti silmapaistvat korda. Nende töö õnnistus täidab siiski nägematult õhku ja pulbitses elu põhjavooluna maa sügavustes. Üks ainus suur mõte, millest nad on elanud ja mida nad oma eluga on teistele inimestele selgitanud, on võimeline terveid sugupõlvi, kes neile järgnevad, tõstma ja õnnelikuks tegema.

On lugupidamise väärt, kui mõni saavutab palju nähtavaid, silmapaistvaid tulemusi. Kuid varsti siiski õpime nägema, et töö juures pole peaasi mitte töö hulk, vaid töö laad. Säärane töövõime, mis sooritab palju kõrgeväärtuslikku, on ainult harvadele omane.

Säärased mõtted tulevad meelde, kui vaadelda mõningate ajaloo suurmeeste saavutusi. Teised on saanud

korda hämmastavalt palju, teised vähe, ent seda väärtuslikumat.

Vana-aja kõige mitmekülgsem teadlane oli Aristoteles, kelle mõju on ulatunud kaugele keskaega, nii siis peaaegu paarituhanda aasta taha. Kõik ta teosed ei ole säilinud meie päevadeni, kuid on teada, et neid on olnud väga palju eri teaduste alalt, mõningate andmete järgi 400, teiste järgi 1000. Kuna nende mõju on olnud nii tunduv, peab oletama, et mitu neist on olnud tõsise töö tulemuseks, põhjalikud ja sügavale tungivad uurimused:

Kirikuisa Origenes oli „raudselts usin“ ja „teemantkõva“ mees. Juba noorukina ta õppis öösiti ja suurendas oma teadmisi, kuid päeval õpetas teisi. Siis algas ta ulatuslikku kirjanduslikku tegevust. „Kes jaksaks lugeda kõike, mida Origenes on kirjutanud?“ küsis kirikuisa Hieronymus hiljem. Ühtekokku arvatakse Origenes olevat kirjutanud umbes 60 000 teost ja kirjutist, millistest vaid väike osa on säilinud. Tal oli abiks seitse kiirkirjutajat, seitse kopeisti ja mitu iukirjutajat ning kõigile piisas tööd. Ja ta kirjanduslik tegevus polnud mingi tühi paberimäärimine. See pulbitses esile ta tugevast isiksusest. Oli ju tema kogu kristliku kiriku esimene õpetlane ja õpetaja, kristliku koolisüsteemi põhjendaja ja kristluse ning kultuuri ühendaja valdavaks maailmavaateks.

Aischylos ja Euripides sõnastasid

kumbki 90 näidendit, Sophokles 123 ja Aristophanes 44. Plutarchos koostas 44 elulugu ja Demosthenes jättis järgi 60 kõnet. Viimatimainitu võistleja Cicero jättis maha enam kui 100 kõnet. Roomlane Titus Livius kirjutab Rooma ajaloo, mis sisaldab 142 raamatut.

Hispaania andekaim näitekirjanik Felix Lope de Vega Carpio (1562—1635), kes juba 14-aastasena sepihtes oma esimese näidendi, kirjutab enda andmetel 1500 komöödiat, millistest umb. 500 on säilinud, kuigi nad kõik pole ilmunud trükis. See tundub juba muinasjutulisena ja pole siis midagi imestada, et talle anti lisa-nimeks „Looduse ime“. Sellegipärast ta tegi kaasa suure merelahingu, kus Hispaania „suur armada“ hävitati a. 1588. Kõneldakse, et too kummaline mees kirjutanud näidendi 24 tunniga. On loomulik, et need kõik pole täisväärtuslikud.

Inglise astronoom F. W. Herschel, kes oli saksa sõjaväe orkestrandi poeg, vaimustus astronoomilisist uurimustest ja arenes maailmakuulsaks teadlaseks. Tema avastas Uranuse, ehitas hiigelpikksilma, mis oli 12 meetrit pikk ja 120 sm läbimõõdus ja koostas nimestiku, mis sisaldas 846 kaksiktähepaari. Üldse tundis ta 2500 täheudu ja täherühma; ta poeg jätkas isa tööd ja avastas veel 500 täheudu.

Michael Farady'd, inglise füüsika- ja keemiauurijat, kes oli kehva sepa poeg ja tutvus raamatuköitjana teotseades loodusteaduslike teostega, peetakse üheks kõigi aegade suurimaks katseliseks uurijaks. Mainitagu vaid, et tema välja antud uurimuste sari „Experimental researches“ sisaldas a. 1856 ühtekokku 15 389 paragrahvi, mis näitab ta katsete määratud hulka. Kui palju väsimatut tööd on olnud nende tulemuste taga, seda võime arvata. Siin on töötegi- jal olnud sama tunne kui Johannes Linnankoski'l, kui ta kirjutab: „Töö, raske töö, higi otsast nõrguma panev töö on inimkonna õnne alus.“

Võimas Ameerika vaimulik kõneleja Dwight L. Moody kogus koos-

olekutele, milliseid ta pidas niihästi Ühendriikides kui ka Euroopas, tuhandeid, isegi kümneid tuhandeid kuulajaid korraga. On arvatud, et ta on oma elu jooksul kuulutanud evangeeliumi sajale miljonile kuulajale. On seegi suur elutöö!

Walter Scott'il tuli oma kirjastaja pankroti tõttu maksta 120 000 naela, mis oli selle aja kohta väga suur summa. Ta tahtis tasuda viimse sendini, kuigi tal polnud muud varandust kui sulg ja tindipott. Lapsena ta oli olnud usna põdur ja ta teine jalg oli halvatud. Ta oli valmistunud advokaadiks, kuid tarvitas kogu vaba aja kirjutamiseks. Kui see suur õnnetus teda tabas, ei jäänud tal muud üle, kui teenida raha oma usina kirjandusliku tegevusega ja ta pingutas oma jõudu äärmuseni. Sisemise loomistungi kõrval oli tagant kihutamas välinegi sundus. Ta kirjutas 29 ajaloolist romaani, mis tegid ta nime kuulsaks, kuid murdsid ka ta tervise. Loomulikult ei olnud kõik ta teosed sääraistes oludes täisväärtuslikud.

Franz Schubert, kes oli andekamaid komponiste, komponeeris viisid ligi 600 laulule, sinfooniastest ja klaveripaladest kõnelemata.

Hollandi maalikunstnik Rembrandt van Rijn, kes on maalikunsti väheseid ülemaailmseid suurmehi, on sooritanud suure elutöö mitte ainult oma kunstiteoste laadi ja sügavuse, vaid ka nende arvu poolest. Kuigi paljud ta tööd on läinud kaduma tundmatuile teile, tuntakse praegu siiski umb. 600 ta maali, 300 radeeringut ja mitusada käsijoonistust. Selle kõik ta sooritas 63 aastat kestnud elu jooksul. Kuna on teada, et kunstnik võib üht ainust pilti maalida mitu aastat, siis esindab Rembrandt'i looming aastasadade tööd. Ja nii ongi see möldri poeg, kes elus kannatas pankrotti ja elas suure kitsikuses ning unustati pärast surma täiesti, nüüd saavutanud üha suuremat kuulsust, seda suuremat, mida enam temast eemaldutakse, ja praegu maksetakse üheainsa ta teose eest miljoneid.

Viljakas töömees oli ka raidkunstnik Bertel Thorvaldsen. Ta voolis

80 täiskuju, 130 rinnakuju ja 243 bareljeefi. Kuid töörohkusest hoolimata oskas ta panna ka hinge oma töösse. „Adonise“ kuju voolis ta ühtekokku üle kahekümne aasta; see ei küllastanud teda, vaid see elas pidevalt aasta aastalt ta kõrval, kuni see oli küps astuma maailma.

Kunstiteose juures mõtleme sageli: kui palju tööd on kunstnik pannud sisse teosesse? Vaadeldgem näit. A. Gallén-Kallela maali „Väinämöise lahkumine“, mis kuulub Viiburi linnale. See on too tuntud pilt, kus Väinämöinen oma purpurist kuningamantlits seisab paadi päras, minnes ära Kristus-lapse teelt, kes on ka pildil kujutatud. Taustal on rist, mille moodustavad valgusejuga vee-pinnal ja valge kase tüvi. Kas võite arvata, kui kaua kunstnik on valmistanud seda pilti? Mis elamused ja mõtted liikusid ta mõttes seda pilti maalides? Võib olla aasta või paar! Võib olla on ta teinud selle ühe käeviipega või vaid kõrvaltööna.

Pildil olev aasta-arv näitab, et see on lõplikult valminud a. 1906. Kuid juba aastast 1891 alates on kunstnik alanud seda ainet käsitlema, arendama ja viimistlema! Nii siis ühtekokku viisteist aastat. Loomulik, et ta samal ajal tegi ka muid töid. Kuid igal juhul on ta selle pildi jaoks teinud nelikümmend eri kavandit, ühed vesi- ja õlivärvidega, teised joonistena. Mainitud teos on siis tõesti suure põhjaliku ja väsimatu töö tulemus.

Soome meestest on olnud töökaimaid, kui arvestada avalikku toodangut, ajalooürija Henrik Gabriel Porthan, kes tegeles nii mitmel teadusliku uurimistööl alal, et teda võiks pidada Soome Aristoteleseks. Võrreldes oma aja uurimustega olid ta teosed kirjutatud üsna kriitiliselt ja asjatundlikult ja nad õhkusid rahvuslikust vaimust, mis ei jäänud võõraks ta paljudele innukaile õpilasile. Porthani käest on tulnud 210 traktaati, mis ta avaldas oma 40-aastase tegevuse kestel ülikooli õppejõuna, peale selle ülikooli programmartikleid ja promotsioonikõnesid. Osa ta

teoseid olid koos temaga kirjutatud ta õpilased, kuid selle eest ohverdas ta igal nädalal mitu tundi üliõpilastele, lugedes ja seletades neile värskeid välismaa ajalehti ja kinkis neile raamatuid, mida kehvad üliõpilased ei jaksanud osta.

Professoriameti kõrval jätkus Porthanil aega mitme üldkasuliku harrastuse jaoks. Ta oli „Aurora“-seltsi kaasasutaja ja võttis hoolega osa selle koosolekuist, oli selle seltsi väljaandel ilmuva Soome esimese ajalehe toimetajaks ja kahe üliõpilasorganisatsiooni inspektoriks. Suvevaheajadel ta reisis läbi Soome, kord vankris, kord paadis. Et näidata, kui mitmekülgne oli Porthan, mainitagu et ta oma kirjanduslikus loomingus ja suulistes ettekannetes käsitles rooma kirjandust, retoorikat, eetikat ja loomulikku õigust, hingeteadust, loogikat, kasvatusteadust, kirjanduslugu, üldist ajalugu, rahvaluulet ja selle kogumist ning keeleteadust. See usin mees on saanud oma rahva erilise austuse osaliseks. Soome esimene ausammas püstitati temale Turus a. 1864.

Suur vene kirjanik Leo Tolstoi oli väga produktiivne töömees ja oma teoste kallal nägi ta palju vaeva. Paarituhandleheküljelise romaani „Sõda ja rahu“ käsikirja kirjutas ta seitse korda ümber, enne kui see tema meelest oli kõlvuline avaldamiseks. Ja ega siis veel olnud kirjutusmasinat tööd hõlbustamas. Kuid vist küll kõige imelikum on oma saamisloo poolest ta väike aabits, mille ta avaldas selleks, et ta äärmiselt mahajäänud armas rahvas õpiks lugema. Seda aabitsat ta viimistles kaheksa aastat, enne kui laskis selle avalikkuse ette. Ja hea see oli. Kuigi see on vaid aabits, on ta täis vaimu ja elu.

Zakari Topelius valmistas ja viimistles oma „Isamaa raamatut“ üheksateist aastat, enne kui see tema arvates oli küllalt hea, et kõlvata soome laste lugemisraamatuks. Ta hardameelsus ja südame õilis armastus on vajutanud sellele teosele pea-aegu surematuse pitsati. Palju on pärast seda kirjutatud laste õpperaa-

matuid, kuid „Isamaa raamatule“ võrdset rahvuslikku lugemikku ei ole ilmunud.

Üks ainus töö, millesse oleme pannud, võib olla isegi ohverdanud, oma olemuse ja mida oleme teinud oma elutööna, on küllaldane, et anda meie elule õigustuse, väikese koha inimkonna suures ajaloos.

„Kõige nõrgemgi olend võib midagi korda saata,“ ütleb Carlyle, „kui ta keskendab oma jõu ühele ainsale asjale. Kõige tugevamgi ei saada midagi korda, kui ta killustab oma jõu. Alatasa tilkuv vesi õõnestab kõva kivi, kuid kohisev jõgi, mis möllava kohinaga tormab sellest üle, ei jäta sinna mingit jälge.“

Soome keelest A. L.

A. LENOTAMMI.

„Väga austatud kuulajad!...“

Juhiseid noortele kõnelejatele.

„Miks esineb kõnetooles ja kirikukantsleis nii vähe häid kõnelejaid, mispärast ebaõnnestuvad nii sagedasti avalikud kõned?“

Seepärast, et kõnelemist — inimese hingeliste võimete avaldamise oskust — peetakse väärt mingiks sünnipäraseks ja valmiks võimeks, võimeks käsitada mänguriista klaviaatuuri ja laia häälestikku ilma erilise õppimiseta ja harjutamiseta, lootusega seejuures ometi kuuldavale tuua puhtakõlalisi akorde.

Iga muu oskuse alal oleks kuulmatuks jultumuseks esinemine kuulajas- või vaatajaskonna ees ilma ettevalmistavate harjutuste või õppimiseta; ei suvatseks ka keegi muudel aladel esineda ebaküpsede ja komberdavate katsetega, esitada oskuslikult midagi sellist, mille esitamiseni ei küüni ta võimed üldse.

Aga kui on küsimuses esinemine avaliku kõnega, on üldiseks käsituseks, et voolava sõnastusvõimega kõnemees on mingi äkilise vaimuvalangu või mõne muu seletamatu muinasjutulis-salapärase ilmutuse osaline.

Selline arusaamine kõneoskusest on vastuolus niihästi muinas- kui ka uue-aja heade kõnelejate tõekspidamiste ja kogemustega. —

„*Orator fit, non nascitur*“ — kõnelejaks ei sünnita, vaid arenetakse — kirjutas Cicero. On tõsi, et on vajalikud mõningad

erilised sünnipäraseid omadused, ilma milleta on võimatu tõeline kaunis-kõnelemine. Aga neid omadusi on suuremal enamusel inimestest suuremal või vähemal määral. Kuid ka parimadki neist sünnipäraseist eeldust ei tee tarbetuks järjekindlaid ja kavapäraseid harjutusi. Suureks kõnelejaks ei arene ükski ilma harjutusest.“ —

Nii kirjutab kuulus inglise kõneoskuse teoreetik Harold Ford.

Kõneoskus on meil Eestis niihästi täiskasvanute kui ka noorte hulgas alles võrdlemisi söödis ala. Meie nn. peo- ja lauakõned on sageli otse klassikalised näited igavusest ja unisusest. Mõni kõneleja, kui ta jututsa kord kätte saab, piinab oma kuulajaid tundide kaupa, võlutuna iseenda hääle kõlast. Ta võib kõigile ammutunud tõsiasja esitada näoga ja tegumiega, nagu oleks ta, vaat just praegu avastanud Ameerika! Mõne teise suust, kui ta oma tunnikese või poolteist oma pabereid on kribistanud, võime just siis endi ehmatuseks kuulda, et „... nüüd siis asume päris asja juurde!“

Meil noortel oleks aeg aru saada, et kõneoskus, nagu kõik muudki oskused, vajab õppimist. Mitte igaks, kes kirjutada oskab, pole kirjanik, mitte iga kõneldaoskaja — kõneleja. Ja ometi on kõneoskus olulisi vahendeid ühiskondlikus elus. Peaaegu kõik suured riigimehed olid ol-

nud head kõnelejad — meenutagem näit. Gladstone'i, Bismarck'i, Hitler'it, Mussolini't, K. Päts'i, J. Tõnisson'i jt. Kuid kitsamaski ringis ja igapäevases elus on avalikul esinemis- oskusel suur tähtsus. On eksitus arvata, et ainult sügavad mõtted ja suur „tarkus“ tagab kõneleja edu. Kõige sügavamadki mõtted jäävad saamatu kõneleja suu läbi esitatuina kuulajaile täiesti mõjuta, sellal kui hea kõneleja võib üsna pealiskaudse mõttekäigu juures kuulajaid viia vaimustusse.

Hea kõneleja vajab kõigepealt jõulist ja vastupidavat häält. Ei ole midagi halvemat, kui nõrgahäälega kõneleja suure rahvakogu ees. Mõnel on küll tugev hää, kuid ta väsis ruttu, hakkab kähisema. Tugeva, selge ja vastupidava hääle saavutamiseks on tarvis kestvaid harjutusi õige hingamise alal. Kes on saavutanud õige hingamise tehnika, võib kõnelda tundide kaupa, kartmata hääle väsimist.

Teiseks on vaja selget hääldamist, nn. head diktsiooni. Igaüks kontrolligu oma kõnet, hoidugu „pudrutamast“ ja venitamast. Mõnd romaani või luuletist kõvasti lugedes püütagu sõnu hääldada võimalikult selgesti. Keele „karastamiseks“ võib harjutada eriti raskete sõnade või sõnarühmade kiresti kordamist jne.

Mis puutub ettekande sisulisse külge, siis on soovitatav teha vahet nn. kõne ja loengu vahel; viimast nimetatakse meil sageli ka referaadiks. Kõne otstarbeks on luua kuulajais soovitatav meeleolu, mõjustada nende tundeid, loeng aga peab rikastama kuulajate teadmisi, harima nende mõistust. Ettekannet valmistades olgu esinejale täiesti selge, kumba ta tahab saavutada.

Kõne, kitsamas mõttes pidukõne, pääseb harva mõjule, kui kõneleja liiga kinni on oma paberites. Siin on elav kontakt kuulajaskonnaga tähtsam. Siiski ei saa vähem vilunud kõnelejale kunagi soovitada minna kõnetooli täiesti ilma kirjalikkude ülestähendusteta. Ärrituse mõjul võib ta mõttelõnga täiesti käest kaotada ja

abitult kõnetooli seisma jääda. Pikkema kõne puhul on kirjalikud märkused — kõnekava — igal juhul soovitatavad, kuna muidu mõni vahele hüüe või muu juhuslik mõju paneb kõneleja tiirlema siia-sinna nagu tüürita laeva tuule käes. On väga sage-dane nähe, et ilma kirjaliku kavata kõne kujuneb paljaks lobisemiseks.

Loeng seevastu peab olema asjalik, iga väide varustatud kindlate tõendustega, tarbekorral appi võttes tsitaate, statistikat jms. Statistilisi andmeid on tungivalt soovitatav esitada tabelite ja diagrammide kujul või kus see teostamatu, seal kirjutatagu arvud vähemalt tahvlile. Ainult kõrva kaudu pakutuna ei evi statistika peaaegu mingit mõju. Kui on tegemist väikesearvulise ja vaimselt arenenud kuulajaskonnaga, siis võib loengu ka sõna-sõnalt ette kirjutada, kuid igal juhul on kuulajatel kergem jälgida kõneldud loengut. Kirjutades voolab meie mõttekäik teisiti kui kõneldes, sellepärast tundub ettelooetud kõne ebaloomulikuna; ka on meie mõttekäik kirjutades palju tihedam kui kõneldes, mispärast ettelooetud kõnet on palju raskem jälgida.

Igal juhul, olgu tegemist kõne või loenguga, tuleb panna suurt rõhku ettekande ettevalmistamisele. Kes tahab hästi esineda, see teeb targasti, kui ta oma kõne enne prooviks iseendale kõvasti ette kannab. Mõttekäik olgu selgesti järjestatud ja osadeks jaotatud, et ei esineks lünki ega kordumisi. Harjutuse mõttes on soovitatav koostada kõnekava prooviks mitmele teemale ja neid võimaluse korral asjatundjal lasta läbi vaadata. Kõnet või loengut ettevalmistades ärgu kunagi lastagu silmast, kellele ja mis puhuks see on mõeldud. Et näit. emadepäeva-aktusel tuleb esineda teisiti, kui õpilasringi referaatkoosolekul, Vabariigi aastapäeva aktusel teisiti kui mõne sõbra või tuttava sünnipäeval — see peaks olema ilma pikema selgitusetagi selge. Kuid ometi näeme, kuidas mõnikord üsna vilunudki kõnelejad räägivad rahvakoosolekul liiga „targalt“, mõnel akadeemilisel koosviibimisel aga esitavad kõigile ammu tuttavaid asju.

Plakat ja selle valmistamine.

Juhiseid org-ide tegelastele.

Kaasaegses kiires elutempos näib iga asi vajavat reklaami. Eeskätt peaks see nõue kehtima hea asja kohta, kuna see otse väärib esiletõstu. Meie ettevõtted, algatused ja kavatsused saavad ikka siis kergemini ebaõnnestumise osaliseks, kui me pole aegsasti ja hoolikalt teinud neid teatavaks oma ümbruskonnas võimalikult igale asjast huvitatule.

Ka noorsooliikumises ja karskustöös on mõnigi hea üritus ebaõnnestunud, sest et sellele pole tehtud mõjuvalt reklaami.

Valgusreklaam, tänavareklaam, sildid, afišid — need moodsa äri- ja poliitikamaailma võitlusvahendid koonduvad organisatsiooni töös kõik ühte: plakatiks. Olgugi oma vormilt koondunud ühe mõiste raamesse, on tema ülesanded just sellevõrra enam mitmekesistunud. Ühes plakati ülesannete rohkenemisega käivad koos aga ka plakati koostamiseks suuremate eelteadmiste nõuded.

Vaheldus on kõnes väga oluline. Kelle kõne voolab ühetasaselt ja monotoonselt, see võib parimal juhul ainult väga arenenud kuulajaskonna ees mõjule pääseda. Laiematele hulkadele kõneldes on hääle tõusul ja langusel, häälekõlade vaheldumisel jms. suur tähtsus. Ärgu oldagu kitsi ka elustavate näidete, tsitaatide ja anekdootidegagi.

Hoidutagu üleliigsest ja pidulikust paatosest, eriti kitsamale ringile kõneldes. Kõne algul ärgu unustatagu pöördumist kuulajaskonna poole, kuid osatagu valida, missugune „valem“ kunagikord on kõige paremini omal kohal. „Austatud aaamid ja härrad“ ei sobi noorsoo- ega rahvakoosolekule; „lugupeetud kuulajad“ või „väga austatud koosolijad“ sobib sinna paremini. Eriti pidulikkudel aktustel on kombeks eralci pöörduda kõige silmapaisvamate osavõtjate

Plakati tegevusväli.

Plakat võib sisaldada igasugust sisu, seepärast on ta samaheade tulemusiga kasustatav kõigis kultuuritööks määratud ruumes — nagu teatri- saales, klubides, raamatukogudes, istungite tubades, samuti ka vitriines, kapiseinul ja mujal. Plakati sisuks on aktuaalsed päevaküsimused ja konkreetsed ülesanded. Kui ülesanne täidetud, tuleb plakatil jätta koht ja asuda arhiivi. Vananenud plakat, mis on minetanud kontakti momendivajadusiga, ei tohi asjatult siduda seltskonna tähelepanu.

Sein, millele asetatakse plakat, on võrreldav tribüüniga: et üleskutse, veenev lausung või loosung jne. saavutaks oma eesmärgi, on plakatil oma ümber tingimata vajalik teatav avarus, niisamuti nagu kõneleale on vaja poodiumi või kateedrit. Plakat, millele liiga lähedale on asetatud teised kirjutised, kaotab ikka oma väljenduslikkusest, ilust ja mõjust.

poole, näit. „väga austatud härra minister (linnapea, direktor vms.), lugupeetud koosolijad“. Väljatõstetavate valik nõuab aga eriti suurt taktitunnet ja algajal seltskonnategelasel on soovitatav ses asjas enne mõne vana kolleegi nõu küsida.

Kõnetooli astudes vaadatagu julgesti kuulajate poole ja keskendatagu rahuliku ning kindla esinemisega koosviibijate tähelepanu endale. Kogu kõne kestes on vaja publikut silmas pidada, jälgida selle ilmet ja käitumist ning võimalust mööda kohaneda sellega. Kes ei suuda kuulajaskonna tähelepanu endal hoida, kelle kõne aegu hakatakse saalis käima, sositama, aigutama jne. — selle ainukene päästerõngas on kiire lõpp.

Kõne lõpetamine on omaette suur kunst. Mõnigi rikub oma hea kõne just ebasobiva lõpuga. Väga paljud hakkavad alles kõneldes sobivat

Kui ühele seinale või plangule asetada rohkem plakateid ühesuguse sisuga, siis on soovitatav asetada need vahetult üksteise kõrvale.

Teksti sõnaline käsitlus.

Plakati tekst peab olema kontsentreeritud ja mõjuv. Oma kireva ja kergetimõistetava välisrõivastusega tuleb võita masside teadvust ja tahterefleksi. Plakati sisu peab „vasardama“ vaatlejate ajju. Tekst peab ikka olema lühike. See kehtib eriti plakatite man, mis riputatakse tänavale ja asutiste koridorele. Inimesed ruttavad, tegeldes oma mõttega; juhuslikust pilgust peab piisama, et plakatit lugeda läbi ja pidada meeles.

Seal, kus inimestel on rohkem vaba aega, kus nad ootavad või puhkavad — vastuvõturuumes, lugemislaudades, klubides ja muus sellesarnaseis kohis — plakatil võib olla ka pikem tekst. Siingi on hädatarvilik tõsta esile pea-

mõte ja anda sellele kontsentreeritud vorm.

Plakati teksti tuleb alati hoolikalt läbi mõelda. Mõtte väljendatagu täielikult ja selgelt, ent samal ajal välditagu kasutuid sõnu ja kõrvallauseid. Parimaks peetakse sellist plakati teksti, mis ei sisalda üle kuue sõna. Seepärast lühikeselegi tekstile peame asetama mõõduks — kas ei võiks väljendada veelgi lühemalt?

Skits.

Plakati teksti selgumisel tuleb vähemale paberile valmistada skits. See skits oma vormilt ja mõtude suhtelt peab olema samane, kui kavatsetud plakat. Skitsi pisiasjade väljatöötamine ei ole vajalik. Tuleb visata ainult plakati üldpaigutus ja suhtelisus (kompositsioon), siis otsekohe saame näha, kas tekst on paigutatud sobivalt, kas projektitavate värvide kombinatsioon on kooskõlaline ja viimaks

lõppu otsima ja seda kohe mitte leides hakkavad kõnet venitama ja juba öeldut kordama. Selle vältimiseks mõteldagu juba ette valmis, millega lõpetada. Kõige paremini sobib selleks kas mõni tabav näide või lühike, selge kokkuvõtte eelöeldust, viimane peamiselt pikema ettekande puhul.

Lõpuks kriipsutan eriti alla: kõnetooli mingu vaid see, kes tunneb, et tal on midagi uut öelda. Alata oma kõnet: „Nagu eelkõneleja juba ütles...“ ja siis hakata uuesti kõigi eelkõnelejate mõtteid „ümber mäletsema“ — see on mitte ainult pankrotitunnistus endale, vaid otse kuritegu kuulajaskonna vastu, kuritegu, mille eest umb. 75% meie seltskonnategelasi karistust väärriksid. Kas mitte just see „nagu eelkõneleja ütles...“ või „nagu teie juba niikuinii teate...“ pole muutnud meie suuremaid rahvakoosolekuid ja aktusi, eriti neid, kus päevakorras on „tervitused“, tüütuseni igavateks ja pikkadeks ning seetõttu vastumeelseteks. Kui teie arvate, et teie mõnel aktusel või juubelil tingimata sõna võtma peate või see teile mõne organi poolt ülesandeks tehtud, siis toimite

üsna targasti, kui oma tervitused 1—2 lausega edasi annate või liitute teistega ja lasete lihtsalt teatada, et „peale isiklikult esinenute tervitavad lugupeetud jubilaril veel need ja need.“ Uskuge — jubilaril, olgu ta kes tahes, on sellest palju rohkem rõõmu, kui maailmatu pikast sõnamulinast, ja kuulajaskonnal ammugi. Kui õige on, et „aeg on raha“, siis tuleks treltide taha toimetada mitte ainult taskuvargaid, vaid ka mittemidagi-ütlevaid kõnelejaid, seda enam, et viimased varastavad harilikult suurelt hulgalt korraga!

Noortele, kes tahavad tutvuda kõneoskuse algetega, soovitame lugeda *Jaan Rummo* teost „KÕNE-OSKUS. Teoreetilisi lähtekohti ja praktilisi juhiseid“. Tallinn, 1932. 164 lk., hind kr. 2.40. Kuna kõneoskuse omandamisel eriti suure tähtsusega on harjutamine, soovitame noortel selleks otstarbeks koonnuda kõneoskuse õpiringidesse. E. Noorsoo Karskusliidu liikmed ja sõprusorganisatsioonid võivad Liidult säärase õpiringi kava maksuta saada.

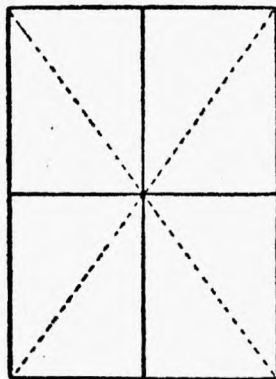
— kas plakati eriosad omavahel on seoses.

Kui plakat valmistatakse kollektiivselt, siis on parem, kui iga asjaosaline eraldi valmistaks enesele skitsi. Selle järgi võidakse valida parim või valmistada uus üksteisega täiendatud projekt.

Mõnikord valmistatakse väike plakat kõigi tema pisiastjuga ja pärast seda, suurendades tehtut mehaaniliselt, saadakse soovitatav suur plakat. Ometi nõnda valmistada ei ole soovitatav. Skits võib kõlvata ainult toetuspunktiks, sest kandes seda üle suuremale pinnale, tuleb sageli täiendada üksikuid osi, täita tühje pindu või ka lihtsustada plakati, vältides liigseid pisiastju.

Poogna ettevalmistamine.

Plakati poogna suurus tuleb valida sõltuvalt sellest vahemaast, millelt plakati tavaliselt loetakse. Mida suurem on kaugus, seda suurem peab ole-

ma poogen ja vastupidi. Nii on näiteks kitsa koridori seinal suur plakat väga raskelt loetav. Seepärast on enne plakati valmistamist hädatarvilik õppida tundma kohta, kuhu plakat riputatakse. Sõltuvalt koha iseärasusest tuleb siis ka otsustada selle üle, kas poogen peab olema kitsas ning piklik (lindi vormis), neljakandiline, ümarmargune või muu formaadiga. Enne tähtede joonistamist tuleb leida poogna keskus ja kahe sirgjoonega jaotada poogen ülemiseks ja alumiseks, paremaks ja vasakuks pooleks. Et seda saavutada, tuleb joonlauaga joones-

tada diagonaalid, ühendades poogna alumist vasakut nurka ülemise paremaga; ja ülemine vasak alumise paremaga; nende ühendavate joonte ristlemispunktiks on poogna keskus. (Vaata joonist!). Ühendage sirgjoonega alumise ja ülemise ääre keskuse, oleme poogna jaotanud paremaks ja vasakuks osaks. Tehes sedasama külgäärtega jagame poogna ka ülemiseks ja alumiseks osaks.

Kui poogen on lõigatud õieti, siis kõik tõmmatud jooned lähevad läbi tsentri. Selline poogna ettevalmistus kergendab tugevasti plakati teksti õiget jagamist.

Kompositsioon.

Plakati teksti võib soovi järgi asetada sümmeetriliselt või ebasümmeetriliselt. Mõlemal juhul tuleb silmitseda, kas plakati ülesehituses üksikud osad on tasakaalustatud. Kogu poogen tuleb kasustada nii, et vabad, tekstitühjad kohad ei jäta ülearuse paberi muljet, ja vastupidi — teksti ei tohi ka niivõrd pigistada kokku, et tekib paberivähesuse mulje.

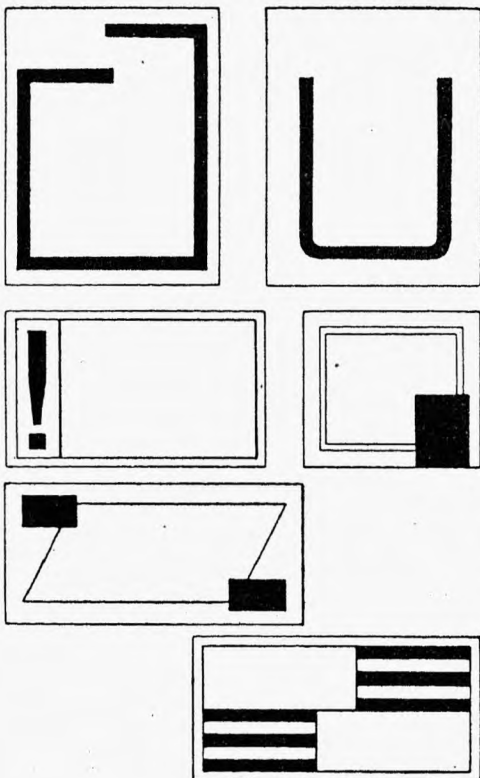
Kui valmistame sümmeetrilist plakati, mille nii paremale kui vasakule, alumisele ja ülemisele osale on paigutatud võrdsed osad, siis tuleb end juhtida lasta neist vertikaalseist ja horisontaalseist joonist, mis tõmmati juba poogna ettevalmistusel.

Ebasümmeetrilisel plakatil tekstiga kaetud pind ei tohi sarnaneda poogna vormiga. Peale selle, toimides nägemisseaduste nõuete järgi, tuleks teksti pind asetada nõnda, et see oleks nihutatud lähemale poogna vasakule servale, jättes nii paremale poole suurema vaba pinna.

Plakati suuremaid ja raskemaid osi tuleb paigutada allapoole. Üldse peab plakati alumisse ossa olema rohkem tihendatud teksti, kuna ülemise osa vabam ruum moodustaks tausta. Nii-sugune paigutamine loob otsekui põhikoe kogu plakati kompositsioonile. Kui tarvitatakse nii heledaid kui ka tumedaid värve, siis plakati alumine osa tuleb värvida tumedamaks, kuna ülemine — heledamaks, sest hele värv jätab esemeist kergema mulje.

Raamide joonestamisi ja allakriipsutamisi.

Tekst-plakatil on raskem saavutada head kompositsiooni kui illustreeritud plakatil. Tähtede üksluine materjal pakub palju väiksemaid võimalusi kui illustratsioon. Kergendamaks kompositsiooni ülesannet ja vältimaks ühetoonilisust, on soovitatav tarvitada mitmekesistamiseks raamide joonestamist ja allakriipsutamisi. Olgu siinkohal joonestuses antud mõningaid lihtsanaid eeskujusid.

Raamistamist tehtagu teksti tähtedest erineva värviga. Peale selle on soovitatav raamistamisel kasutada võimalikult eredaid toone. Ometi tuleb samal ajal pidada seda meeles, et plakatil olulisemaks on ikka tekst. Sellepärast raamistamine või allakriipsutamise nii oma suuruses kui ka värvis ei tohi mingil juhul varjutada teksti mõjulepääsu.

Allakriipsutusi kui ka teksti tähti on võimalik kas joonestada poognale või lõigata neid enne paberist ja klee-

pida siis plakatile. Soovitatavam ongi kleepimine, kuna see nõuab vähem aega.

Teksti kiri.

Et tekst oleks kergesti loetav, siis kiri, millega see väljendatud, peab olema lihtne ja selge. Tuleb vältida tähti kõiksuguste „sabakestega“ ja kaunistustega. Tähti võib soovi järgi valmistada küll kitsaid või laiu, ümargusi või teravate nurkadega, sirgeid või viltu, aga kõik need peavad olema oma vormi järgi lihtsad. Põhiseadusena tuleb võtta aga seda, et plakati kogu kiri peab olema viidud läbi ühes stiilis. Valides välja ümmarnurgelise massiiv-kirja, peame sellega kirjutama kogu plakati. Vastavalt vajadusele võib tähtede suurust vähendada või suurendada, aga milalgi ei tohi näiteks eestähendatud kirja segada kitsa sirgenugelisega või mõne muu kirjatüübiga.

Teksti olulisemaid kohti on võimalik esiplaanile tõsta kontrastide kasustamisega. Seda saavutame kas või mitmesuguse suurusega tähtede tarvitamisel. Tuleb pidada meeles, et suurte tähtedega joonistatud sõnad jätavad raskete tumedate pindade mulje, ainult peenikesed tähed näivad kerematenä ja kahvatumatena. Alati peetagu silmas tähtede „kaalu“. Igal plakatil tähtede üks suurus olgu ülekaalus, s. t. ka nii võttes, et peenikeste tähtedega joonistatud plakatil võivad olla rasked tähed alles täiendava elemendina või vastupidi ümberpööratud juhul. Soovitatav on ühel plakatil tarvitada mitte rohkem kui 3—4 tähtede suurust.

Kogemused on näidanud, et kõige kergemini on loetavad niisugused sõnad, mille tähtede joone paksus ja tähekõrguse suhe on 1 : 5. Massiivsetes tähtedest see suhe võib olla 1 : 3. Sõnas tähtede vahemik ei tohi olla väiksem kui viiendik ja suurem kui pool tähe laisusest.

Tähtede joonestamine.

Et kirjutada sõna või lauset vajalikku kohta, selleks tuleb esiteks tõmmata kaks paralleelset joont, mille

vahemaa vastaks siis soovitatavate tähtede kõrgusele. Pärast seda tuleb lugeda kokku tähed, arvestades ühe tähena ka iga sõna vahekohta. Näiteks lauses „valmistugem kultuurpeole“ on 23 tähte ja 1 vahekoht. Nõnda kokku on tarvis ruumi 24 tähe asetamiseks. Kui lauset kirjutatakse mitte ühele, vaid mitmele reale, siis tähtede ja vahekohtade lugemist tuleb tingimata teha iga rea jaoks eraldi.

Pärast seda märgime eraldi ribale ühe soovitava tähe ja tähtede vahekohta ülemisele paralleeljoonele ja alustades vasakult poolt tõmbame kriipsukesi vajalikus arvus nii tähtede joonestamise kui ka tähtede vahekohtade jaoks, tarvitades nii pabeririba mõõtlindina. Edasi teeme needsamad märgid alumisele joonele otse ülemiste märkide alla. Siis ühendame mõlemate paralleeljoonte teatud märgid kergesti kustutatavate joonte abil. Nõnda oleme saanud täisnurke tarvilikul arvul.

Tähestikus suurtest tähtedest on I ikka oma mõõdulult teistest tähtedest tublisti kitsam, kuna selle vastu M tarvitab suuremat laiust. Selle tõttu täisnurgad, mis on arvestatud nende tähtede sissejoonestamiseks, olgu esimese tähe puhul poole kitsamad, teisel — poole tähe võrra laiema. Väikeste tähtede joonestamise juures tuleb kitsaste tähtede hulka arvata veel j, l, ja t. Neid tähti tuleb joonestamisel kindlasti pidada silmas, muidu näib esimesel juhul sõna otsekui pooleks kistuna, teisel juhul, s. o. „m“ joonestamisel — hunnikusse aetud tähtedena.

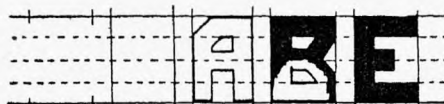
Kui soovitakse joonestada kursiivkirja, siis ülemisele joonele tehtav tähtede ja vahemaade jaotus alaku natuke kaugemalt arvates paremale poole. Mida rohkem paremale poole on viidud ülemisele paralleeljoonele tehtavate märgikeste algus, seda enam längus kirja saame.

Edasi, soovivat tähe laiust mõduks võttes tõmbame kaks uut joont paralleelselt algul-joonistatud joonte sissepoole nii, et esimene oleks vastavas kauguses ülemisega, teine — alumise joonega. Ja lõpuks tõmbame nendele neljale paralleeljoonele lisaks

viienda paralleeljoone, mis läbib keskust, s. o. asetseb võrdses kauguses nii kahe ülemise kui ka alumisega. Nendest joontest äärmised piiristavad tähtede ülemist ja alumist äärosa (näit. tähis T, E, L, B, P, Z jt.), keskjoon aga aitab leida tähtede keskust. (Järgneval joonisel on lihtsam juhul, kus tähe laiuseks on veerand kahe algul joonistatud paralleeljoone vahemaast. Joonte tõmbamine võib siin toimuda nii, et leiame keskuse kahe esmalt joonestatud paralleeljoone vahel ja tõmbame sinna uue paralleeljoone. Edasi jagame kummagi poole veel pooleks, kuhu tõmbame siis soovitava neljanda ja viienda paralleeljoone. Nende ettevalmistuste järel on võimalik hakata joonestama üksikute tähtede kontuure. Seda tehtagu nii, et pärast värvimist oleks kerge kustutada kõiki abijooni ja -kontuure.

Tähtede värvimine.

Tähti võib värvida tindiga, tušiga või värviga. Seda tööd tuleb teha ettevaatlikult ja ilma kiirustamata, kuna tähtede äärjooned peavad jääma võimalikult sirgeks.

Tehes pealkirja musta tušiga või tindiga, kus tähed on täisnurksed ja suuruselt mitte üle 6 sm, võime seda kergesti sooritada puupulgakese abil. Pulgake tuleb valmistada kõvast puust. Selle ots lõigatagu õhukese labida taoliseks. Labida laius olgu niisugune, missugust laiust soovime anda tähtedele. Alustame siis horisontaaljoonte tõmbamisega. Joonestatud tähekontuuride ülemise osa juurde asetame joonlaua ja piki seda äärt tõmbame nüüd puulabidaga vastavatesse kohtadesse jooned. Samuti tõmbame kõikide tähtede horisontaaljooned nende kesk- ja alaosadesse.

Mis on hobusejõud — H.-J.?

Füüsikast oleme õppinud, et 1 h.-j. on 75 kgm/sek.; see tähendab võimsust, mis tõstab 75 kilogrammi 1 sekundi jooksul 1 meetri kõrgusele (saksa keeles märgitakse seda PS = Pferde-Stärke). Inglise HP. = horse-power on pisut suurem — 1, 0139 h.-j. Kuidas ja kunas on nende kummaliste arvude peale tulnud?

See juhtus siis, kui aurumasina leiutaja James Watt ehitas oma esimesi ähki-vaid ja puhki-vaid masinpeletisi, täpsemalt öeldes aastal 1770. „Raudsed paharetid“ vedasid siis pumpsid Kesk-Inglismaa söekaevandustes. Ja kui Watt tahtis üht aurumasinat müüa ka õllefabrikandile, kes siia maani oli pumpade vedamiseks tarvitanud hobuseid, siis pidi ta enne tegelikult näitama, kui palju aurumasin suudab enam kui hobune. Sest õllefabrikandil polnud mingit tahtmist osta masinat, kui tal sellest poleks mingit kasu.

Pumba tiisli külge rakendati hobune, kes pidi seda vedama kaheksa tundi ühtejärge. Selle aja jooksul saadi kaevust kaks miljonit liitrit vett. Vaene hobune oli pärast seda pingutust küll täiesti „läbi“, sest tehtud töö ületas mitmekordselt ta normaalse jõu. Saadud vee hulga ja selle järgi, kui kõrgele seda tuli pumpata, arvutati siis, kui mitu liitrit tõsteti ühe sekundi jooksul 1 meetri kõrgusele. Tulemusena saadi 75 liitrit vett. Seda energiamäära hakatigi siis nimetama „hobuse-jõuks“, ja nii seda nimetatakse praegugi. Kuna liiter vett kaalub 1 kilo, siis on 1 h.-j. = 75 kgm/sek.

Nii suurt pingutust, nagu sooritas eelpoolkirjeldatud hobune, harilik hobune ei

kanna välja. Kes oma hobust peab 1 h.-j. vastavaks, see võib ta varsti viia lihunikku juurde. Normaalse pingutuse juures suudab hobune vaevalt poole sellest, umbes $\frac{2}{5}$ h.-j. Kuid kaks ühe ja sama tiisli ette rakendatud hobust ei vea enam kahekordse jõuga, s. o. $\frac{4}{5}$ h.-j.-ga, sest nende vedu pole kunagi nii üheaegne, et nende võimsust võiks lihtsalt liita. Ja mida enam hobuseid on üht ja sama koormat vedamas, seda aeglasemalt kasvab nende võimsus. Kaheksa hobust ei suuda sooritada kahtki h.-j.-du. Ja kui kasutada veel suuremat arvu hobuseid, siis ei saa öelda, et nende võimsus üldse enam tõuseks.

Sellepärast ongi üsna vale mõne masina h.-j. võrrelda vastava võimsuse saavutamiseks tarviliku hobuste hulga, kuigi säärane võrdlus oleks väga piltlik. Kui hobuse võimsuseks võtta $\frac{2}{5}$ h.-j., siis oleks näit. ookeanihiiglase „Bremeni“ vedamiseks vaja 240.000 tublit hobust, sest selle laeva masinad sooritavad ühtekokku 100.000 h.-j.

* * *

Kui palju suudab siis inimene? Igaüks teab, et ta jõud on väiksem kui hobuse oma, sest töö, mille hobune võib sooritada veel üsna hõlpsasti, paneb mehe juba üsna higistama (kui ta sellega üldse toime tuleb). Seda võib üsna kergesti tähele panna, korraldades katse vankri vedamisega. Kui võrrelda tinakuuli peale langetatud raskust ja tööd, mis inimene teeb seda kuuli tagudes, siis on inimiõud osutunud võrdseks $\frac{1}{10}$ h.-j.-st. Lühikese aja jooksul suudab inimene küll palju enam. Kuidas siis saaksime määrata kindlaks igaüks oma võimsust?

Kui kõik need jooned on kuivanud, võime siirduda vertikaal- ja kaldjoonte tõmbamisele. Nii korruga kogu pealkirja ühtepidi jooksivaid

abcdefghijklmnopqrst
vwxyz ABCDEFGHIJKL
MMNOPQRSTUVWXYZ
äöü ÄÖÜ chckffiffiffi
ß .,:;?!()-& 1234567890

jooni joonestades hoiame kokku palju aega. Puudutades pulgakesega paberit ei tohi jääda esimesel hetkel peatumata, vaid viivitamata, rahuliku lii-

gutusega tuleb pulgakest tõmmata edasi piki joonlaua äärt. Vastasel korral tušš või tint jookseb ruttu alla ja teeb pleki.

Värvidest on plakati tähtede katmisel rakendatavad vesivärvid, liimvärvid ja õlivärvid. Suurte pindade katmisel sobib vähim esimene.

Nagu näeme, on plakati koostamiseks ja heaks õnnestumiseks kõige tähtsam suur hoolikus ja järjekindla tööga saavutatav harjumus. Aga just hoolikalt tehtud plakat sisendabki lugeja alateadvusse mulje, et see, mida reklaamitakse, tuleb usaldavatest kätest. Seda sihti aga just taotlebki iga plakat.

A. Serdant'i „Plakats un avaize“ järele.

See on üsna lihtne. Jookse kõigest jõust treppi mööda üles, lase mõni teine vaatab kella, kui palju aega selleks kulub, ja mööda siis trepi kõrgus püstloodis. Kui sa kaalud näit. 75 kg, trepi kõrgus on 4 m ja jooksuks kulus 6 sekundit, siis oled 6 sekundi jooksul viinud 75 kg 4 meetri kõrgusele. Kuna 1 h.-j. tähendab 75 kg tõstmist 1 meetri kõrgusele 1 sekundi jooksul, siis järgneb, et sa oled sooritanud $\frac{4}{6}$ või $\frac{2}{3}$ h.-j. vastava töö. Alati pole arvud nii sobivad arvutamiseks ja sellepärast annamegi valemi, mille järgi igäüks võib arvutada oma kõrgeima võimsuse. Valemis

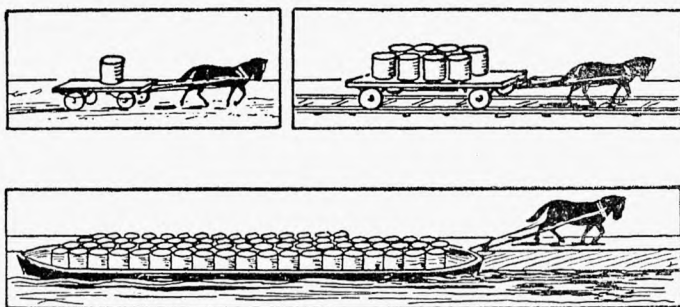
$$h.-j. = \frac{G \times H}{75 \times t}$$

on G = raskus kilogrammides, H = püstloodis tõus meetrites ja t = aeg sekundites.

50 kg masinat, tarvitavad need tänapäeval nii vähe kütteenet, et enamast vaevast osatakse soovida. Vanasti oli kõnekäänd, et peab olema söekaevanduse omanik, et omada aurumasinat. Selle aja masinahiiglased sõid määratu hulgal kütteenet ja sooritasid suhteliselt väga vähe tööd. Tänapäeva masinad tarvitavad vähe toitu ja tasuvad end hästi.

Elektriveduris on kaalu ja võimsuse vaheline suhe juba palju edulisem, kui aurveduri juures, sest umb. 150 tonni raskune elektrivedur arendab 4500 h.-j., nii et 1 h.-j. kohta tuleb vaid 30 kg vedurit. Suure hüppe edasi teeb lennukimootor, kus umb. 500 h.-j. arendav mootor kaalub vaid umb. 500 kg; masina raskus on nii siis 1 kg 1 h.-j. kohta.

On arvestatud, et saksa jalaväe püssi pauk saavutab püssi torus umb. 4300 h.-j.-le vastava võimsuse. Kuna püss kaalub

Hobusejõu võrdlus maanteel, roobastel ja vees.

On huvitav vaadelda, kui raskeid masinad on aegade jooksul ja tehnika üha arenedes tarvitatud ühe h.-j. saavutamiseks.

James Watt'i ja ta järglaste ehitatud aurumasinad olid üsna väikesejõulised. Veel sada aastat tagasi oli masina raskus 50 kg ühe h.-j. kohta. 15 h.-j. saavutamiseks oli vaja 750 kg raskust masinat. Ja mis on 15 h.-j. tänapäeval? Tühi asi, mille automootor sooritab üsna hõlpsasti.

Uusimad, umb. 100 tonni raskused vedurid sooritavad 2000 h.-j. Needki vajavad nii siis 50 kg ühe h.-j. sooritamiseks. Kas siis nende suhtes pole arengut olnudki?

Vedurid on siiski peaaegu oma arengu tipul. Kuigi 1 h.-j. saavutamiseks on vaja

vaid 2,1 kg, tuleb 1 h.-j. kohta ainult $\frac{1}{2}$ grammi masinat. Ja ometi võib püssigi pidada jõumasinaks.

Suurima võimsuse saavutavad kahtlemata tugevad sõjalaevade suurtükid. On arvestatud, et ameerika laevastikusuurtükk, mis laseb 917 kg raskusi mürske, sooritab 17 miljonit h.-j., 40,64 sm suurtükk isegi 20 milj. h.-j. Sootuks iseasi on, kas suurtükkide suurt võimsust saab kunagi masina mõttes ära kasutada, sest nende arendatav energia on liiga äkiline ja tugev. Katseid on küll tehtud, et halbade tagajärgedega. Tehnikas on siiski esinenud üks teisest imelikumaid üllatusi, nii et on kõige parem seski asjas jääda ootavale seisukohale.

Ajak. „Nuori Voima“.

Pisilugusid suurmeestest.

— Kui kaua läheb veel aega, kuni jõuan linna? — küsis kord üks matkaja valmide autorilt *Aesopos'elt*.

— Kõnni! — vastas Aesopos.

— Tean muidugi, et pean kõndima, kui tahan linna jõuda, kuid ma küsin sinult, kunas ma jõuan linna — vastas matkaja pahaselt.

— Kõnni! — kordas Aesopos, laskmata end eksitada. Ja öeldes seda ta jätkas oma teed.

Kui matkaja, arvates et on tegemist parandamatu lõustaga, pöördus ümber ja astus kümme samm, hüüdis Aesopos talle järgi:

— Kahe tunni pärast oled päral! —

Informatsiooni.

E. Noorsoo Karskusliidu IX suvipäevad Kundas 22.—24. juun. s. a.

Seekordsed traditsioonilised suvipäevad peeti Vöidupühal Kundas, Virumaa rahvaülikooli külalislahkes kodus. Osavõtjaid oli kogunenud 80 ümber, nende hulgas rida „vanu veteraane“, kes juba kümmeaastat Liidu tegevusest osa võtnud.

Päevad möödusid täiesti ettenähtud kava kohaselt (vt. „Kevadik“ nr. 3), välja arvatud prl. H. Ottenson'i kõne, mis kõneleja sõidutakistuste tõttu jäi ära. Heaks meeleoluks mõjusid tublisti kaasa ilus ilm, mugav asukoht ja hr. A. Kalamehe reibas sportlaslik hoog ja nali (kurnimäng, mis ei tahtnud öösekski lõppeda!).

Pärast suvipäevi ettenähtud kodumaa tundmaõppimise kursust tuli osavõtjate väsimuse tõttu lühendada esialgu kavatsatud neljalt päevalt kahele ning dr. Vilbaste ja prof. E. Kanti ettekanded ära jätta (viimane niikuinii poleks saanud tulla). Mag. R. Indreko ja dr. A. Luha selle eest tegid oma töö väga hästi, esimene tutvustades kuulajaid Kunda ümbruse ainulaadse ja tähelepanuvääriva minevikuga, teine maapinna ehitusega Kunda jõe ja lahe kallastel. Mõlemaid ettekandeid jälgiti suure huviga.

Pärast suvipäevade ametlikku lõppu siirdus grupp osavõtjaid jala Rutjale külastama seal suvitavat Liidu esimeest J. Torki, referenti prof. K. Ramul'it jt.

Suvipäevade kestel vahetati juba elavalt mõtteid järgmiste suvipäevade aja ja

koha suhtes. Tõenäolikult tulevad need juuni keskel Lõuna-Eestis (Petseri kandi). Lõplikult otsustatakse see küsimus asemikekogu koosolekul jõuluvaheajal Tartus.

Eesti Noorsoo Karskusliidu kavatsusi käesolevaks semestriks.

Meie noorkarsklaste read tunduvad viimastel aastatel olevat jäänud võrdlemisi hõredaks. Liidu keskkoha tegevus oli majanduslikel põhjusil juba mõnda aega peaaegu halvatud — see kajastus ka välja- poole, koolidesse, kus karskusringide ja muude karskusmeelsete õpilasorgide näol asetseb Liidu peamine kandejõud. Palju karskusringe on läinud hingusele sagedaste muudatuste tõttu koolivõrgus. Koolide liitmisel harilikult likvideerisid senised org-id ja asutati uued; mis aga enamasti asutamata jäid, olid karskusringid. Juba omaaegne seminaride likvideerimine hävitas otsekohe mitu elujõulist karskusringi (just omaaegsetes seminarides teot- sesid karskusringid kõige aktiivsemalt). Ka ei tulnud sagedased ümberkorraldused noorsoo organisatsioonide alal karskusringidele kasuks — nende arv vähenes alata. Vahepeal oli isegi Liidu enda olemasolu kaalul, nagu seletati, küll lihtsalt väikese eksituse tõttu Haridusministeeriumis.

Nüüd on meie kesk-astme koolide võrk enam-vähem kindlaks kujunenud. Ka noorsoo org-id on saanud uue kindlama aluse. Ja üldse tundub noorsoos taas pu-

— Miks sa seda kohe ei öelnud? — küsis matkaja.

— Ma ei saanud ju seda öelda, kuna ma ei teadnud, kui ruttu sa kõnnid! — vastas Aesopos.

* * *

Kreeka filosoof *Sokrates* oli tuntud oma iseloomu kindluse ja enesevalitsemise poolest. Kord ta sõbrad panid imeks, et ta vaikselt, midagi ütlemata, laskis ühel häbematul end lüüa.

— Tühja kah! — vastas ta neile, — kui seda oleks eesel teinud, kas ma kaebaksin ta kohtusse!

Ühe mehe kohta, kes teda halvasti sõimas, ütles ta:

— Ta vist ei ole õppinud paremini kõnelema. —

Ühele orjale, kes teda oli vihastanud, ütles ta:

— Annaksin sulle naha peale, kui ma poleks nii vihane! —

* * *

Diogenes oli üksainus ori ja seegi põgenes ta juurest. Sõbrad soovitasid *Diogenes*l teda jälitada.

Diogenes vastas:

— Kas poleks naljakas, et *Diogenes* ei saa elada ilma orjata, kui ori saab elada ilma *Diogenes*eta!

Sama *Diogenes* kohtas kalmistul korra *Makedonia* kuningas *Philippost*.

— Mis sa teed siin? — küsis kuningas.

— Otsin sinu isa luid, — vastas *Diogenes*, — ent ei leia, sest kõigi luud on ühesugused!

* * *

Kord tungis julge varas *Prantsuse* kuninga *Ludvig XIV* lossi ja asus kallist seinakella kuninga elutoast maha võtma. Juhuslikult sattus aga kuningas tulema sisse. Varas ei kaotanud julgust ja hüüdis:

— Ai, redel läheb ümber!

Kuningas, kel polnud vähimatki kahtlust, arvas olevat tegemist kellasepaga ja ruttas redelit tugema, kuni varas sai kella

huvat uusi tuuli, vaimsele isetegevusele ja ühes sellega ka karskusmõttele (sest vaimne erksus ja karskusmõte on meie koolinoorsoos ikka käinud käsikäes) soodsamaid kui senised. See kõik kohustab ka noorsoo karskusliitu asuma oma ridu koondama.

Kuigi aineliselt Liidu seisukord on veel endiselt väga raske, on ometi väljavaateid olude paranemiseks ka ses suhtes. Tiivustatuna neist väljavaadetest ja mõningatest siit-sealt antud lubadustest koostas Liidu juhatus käesolevaks semestriks õige laiaulatusliku töökava, mis ette näeb kõigepealt kohalikkude ringide abistamist ja ergutamist. Osalt on seda töökava juba asutudki teostama.

Töökava ise sisaldab järgmisi ülesandeid:

Õpilasingide juhtide kursus Tallinnas, 12—16 tundi; algust loodetakse teha juba lähemal ajal.

Koolinoorsoo karskuskursused Tartus, Rakveres, Narvas, Pärnus, Valgas, Tapal, Viljandis. Iga kursus 8—10 tundi. Kava on koostatud umbes noorema astme karskuseksami nõuetele vastavalt. Kursuste lõpul korraldataksegi võimalust mööda vastav eksam.

Kõneuskuse kursused või õpingid Petseris, Võrus, Põltsamaal, Pärnus. Kui leidub ainelisi võimalusi, siis saadab Liit selleks lektori kohale, kui mitte, siis tuleb piirduda õpingilise tööviisiga.

„Kevadiku“ õhtud Tartus, Tallinnas, Rakveres, Narvas, Pärnus, Valgas, Tapal, Rāpinas, Tõrvas, Väike-Maarjas jm. Need õhtud on mõeldud huviohtute kujul (seltskondliku osaga), kuhu pääs on väikese maksu eest, mille vastutasuks antakse kas terve aastakäik „Kevadikku“ (suurema maksu puhul) või mõni üksik number.

Koolinoorsoo isetegevuse päev Tartus.

Üleriigiline õpilasingide tegelaste kursus Tartus jõuluvahelajal (jõulu ja uue-aasta vahel).

E. Noorsoo Karskusliidu harrastusringidest.

Teatavasti täiendati möödunud jõuluvahelajal Rakveres peetud noorsoo karskuskongressil E. N. Karskusliidu struktuuri harrastusringidega, kuhu võivad end registreerida need noored, kes mõnel huvialal pidevalt edasi töötada tahavad. Harrastusringi juhatus või toimikond koostab selleks kavad ja juhised ning annab soovi-

korral ka individuaalselt igale nõu (kirja teel).

Siamaani on tegevust alustanud järgmised harrastusringid:

Kodumaa tundmaõppimise harrastusring. Toimikonna koosseis: dr. A. Luha, dr. J. Port, dr. G. Viibaste, dr. F. Linnus, dr. O. Liiv, mag. E. Laid sekr., loodustead. N. O. Mikkelsaar. Lähemaid andmeid selle harrastusringi tegevuse kohta leidub s. a. „Kev.“ nr. 3, mis ilmub kodumaa tundmaõppimise erinumbrina. Ka korraldati suvipäevade puhul Kundas 25.—26. juun. s. a. sellekohane kursus. Harrastusringi toimikonnalt võib saada lähemaid juhiseid teotsemiseks sel alal.

Muusika harrastusring. Toimikonna koosseis: Enn Vörk (juhat.), A. Läte, A. Kiiss, R. Ritsing, V. Marvet, V. Kliimand ja sekretär P. Sarv. Toimikond on liikmete kohta koostanud järgmised nõudmised:

III järk: a l g a j a d.

Algajaks harrastusringi liikmeiks võivad saada ja vastavat märki kanda noored, kes:

1) on osutanud küllaldest huvi mõne muusikainstrumenti käsitamisele või laulmisele ja on asunud pidevalt enda täiendamisele sel alal;

2) tunnevad helistikku ja muusikalisi märke vähemalt algkooli 4. klassi õppekava ulatuses;

3) on võimelised ilma erilise ettevalmistuseta rahuldavalt ette kandma lihtsamaid viise omal instrumendil (või laulma „Laste Laulu“ piirides).

II järk: m u u s i k a h a r r a s t a j a d.

Muusikaharrastajaks võivad saada ja vastavat märki kanda noored, kes:

1) on olnud vähemalt 3 kuud III järkus (algajad);

2) tunnevad kõiki mängimisviise omal alal ja on võimelised neid rahuldavalt kasutama;

4) kannavad rahuldavalt ette omal valikul harrastusringi toimikonna poolt selleks koostatud nimestiku piirides mõne ettevalmistatud muusikapala;

5) on võimelised õpilasorkestris või ansambelis kaasa töötama.

I järk: m u u s i k a h u v i l i s e d.

Muusikahuvilised võivad olla ja vastavat märki kanda kõik noored, kes:

1) on olnud vähemalt ühe aasta II järkus (muusikaharrastajad);

2) omavad algteadmisi üldises ja oma ala muusika-ajaloos ja tunnevad oma alale (instrumendile) vastavat eesti muusikaliteratuuri;

seinalt maha. Olles omaga valmis ta läks.

Kui hiljem kuningale teatati, et usku-
matult julge varas oli tema toast varastanud kalli seinakella, hüüdis kuningas:

— Ärge öelge kellelegi! Muidu võidakse mind süüdistada vargusest osavõtus, kuna aitasin hoida redelit!

* * *

3) esitavad rahuldavalt selleks koostatud komisjonile ühe suurema pala omal valikul ja ühe pala harrastusringi toimkonna määramisel kolmekuise ettevalmistusega omal instrumendil või lauluna või

3-b) esitavad mõne lihtsama viisi isiklikult säetult oma instrumendile (või laulule) saatega või

3-c) esitavad mõne lihtsama viisi isiklikult säetult ansamblile või orkestrile või

3-d) esitavad mõne oma kompositsiooni oma instrumendile (laulule) või orkestrile,

mis komisjoni poolt tunnistatakse rahuldavaks, või

3-e) näitavad küllaldaselt võimeid komisjoni ees orkestri juhtimisel.

III järgu liikmeks saamiseks soovi avaldajail tuleb esitada muusika harrastusringi toimkonnale oma kooli või ligema kooli muusikaõpetaja tõendus selleks ülaloletud tingimuste täitmise kohta.

III järgust II järku üleminekuks soovi avaldajail tuleb näidata selleks ülaloletud tingimuste täitmist selleks erikorra järele loodava kohaliku komisjoni ees.

I järku saamise tingimused võib täidetuks lugeda harrastusringi toimkond selleks erikorra järele moodustatava komisjoni aruande põhjal.

Kõigi muude vormiliste küsimuste lahendamiseks luuakse erikord.

Tegevust algamas on kirjanduse ja kõneoskuse harrastusringid.

Peale juhiste andmise oma liikmetele edasi töötamiseks, püüavad harrastusringide toimkonnad (juhatused) ka noorsoo orgidele olla abiks vastavate alade viljelemisel. Kuna nende harrastusringide juhtimine on asjatundlikes kätes, võiksid noored ja nende juhid julgesti nende abi kasutada. Harrastusringide kirjavahetus käib Liidu büroo kaudu aadressil: Tartu, G.-Adolfi 18.

Mälestusi Kunda suvepäevist.

Vahel on nii mõnus meenutada ilusaid suviseid päevi, eriti kui väljas pladistab külma sügisvihma. Ja ühes teistega tulevad siis pildid ka neist neljast kaunist päevast, mis veetsime Kundas kevad-suvel, veel õiteajal.

Juba kui Rakverest Kundasse sõitsime, juba vagunis oli tore ja kodune. Olid pea kõik tuttavad, ammu nähtud rõõmsatujulised kaasvõitlejad, kes ikka leiavad mahti laulmiseks ja naljatamiseks. Ja peale nii pikka mittedärgemist oli kõigil palju ütelda. Märkamatu kiiresti jõudisime oma ajutisse kodusse, Kunda mõisa.

Ei mäleta enam täpselt järjekorras, mida me õieti tegime nende nelja päeva kestes, on meele ainult see, et kõik päevad olid täis meeldivaid, lõbusaid askeldusi. Hommikud, mis algasid supelusega ja siis ühiseinaga, huvitavad, sisukad referaadid, pallimäng, kurniviskamine, ühislaul — kuidas oli see kõik imetore. Kui hommikute meid kellakõlinala äratati, küll oleks tahtnud siis veel magada, aga jões supelnuina olime juba värsked ja siis maitses hommikeine hästi. Ning nendest peetud huvitavatest referaatidest me saime nii mõndagi kasulikku. Ei saa mainimata jätta toredat matka Toolselegi. Neid ilusaid vaateid kõrgelt kaldalt merele, lõbusaid hetki vanal purjekal, üldse kogu matkal läbi lilleliste heinamaade ja metsaaluste. Meelde jääb oli ka Lammasmäe külastamine, kus me peale ülevaatlisku referaati muutusime ise arkeoloogideks ja väikeste puupulkadega kaevates tahtsime leida esemeid, mida kasutasid need, kes elasid seal aastatuhandeid tagasi. Igaüks oli uhke ja õnnelik, kui leidis mõne väikse kondikese või tulekivitüki. Ekskursioon tsemendivabrikusse oli samuti huvitav ja võidutule süütamine ning hiiglakõrge tuleriida põlemine oli mõjuv ja ilus. Ja ilusad olid õhtudki kuu tõustes kuuskede tagant kollasena ja suurena, kui aias aina lõhnasid jasmiiinid ja valged roosid ning saalis mängiti klaverit või lauldi.

Kuid rääkides neist mälestustest, ei saa kuidagi vaikida inimestest, kes olid koos neil suvipäevil ja kellest igaüks kuidagi aitas kaasa heaks meeoluks ja üldiseks hüvanguks. Ning meie üllalhet pererahvast me kindlasti ei suutnud nõnda tänada nagu nad olid väärt. Nende „süüks“ tuleb panna suur osa sellest, et tundisime ennast nii mugavalt ja koduselt. Nemat tegid oma kodu meilegi koduseks. Ja hästikorraldatud ühiseinad kahtlematu suurendasid meie ühtekuuluvust, tunnet, et olime üks suur perekond.

Oli tõsiselt kahju, kui teise päeva õhtul umbes pooled meie seast lahkusid ja lohutuseks jäi vaid lootus näha üksteist jälle järgmistel suvipäevadel.

Ka kaks viimast päeva möödusid linnulennul, kiiresti nagu ikka kõik ilusad päevad. Tegevusküllased, muljeteküllased. Ei kuidagi poleks tahtnud sõita tagasi linna. Kahju, kahju oli lahkuda headest, meeldivatest inimestest ja armsaks saanud mõisamajast.

Oi neid kauneid suviseid päevi seal Kundas, neid ei saa unustada niipea!

S. H.

„Kevadik“ ilmub — 6 nr-it aastas. Tellimishind 1/1 a. 75 s., 1/2 a. 40 s., üksiknr. 15 s.

Väljaandja: Eesti Noorsoo Karskusliit. Vastutav toimetaja: dr. A. Koort.

G. Roht'i trükk, Tartu 1937.

„Kevadik“

Noorsoo enesekasvatuse, elureformi ja isetegevuse ajakiri, asut. 1924.

„KEVADIK“ avaldab kirjutisi kõigilt noorsoo huvialadelt; erilist tähelepanu pööratakse enesekasvatusele ja juhistele väbaks isetegevuseks ning enesearendamiseks.

„KEVADIKU“ kaastöölisteks on noortesõbralikud kultuuritegelased ning arenenumad noored ise-

„KEVADIK“ ilmub 6 korda kalendriaastas. Tellimisehind: 1 a. — 75 senti (liidu liikmeile ja koolidele 50 s.); 1/2 a. 40 s. Üksiknumber 15 senti. Tellimiste vastuvõtjatele väärtuslikud preemiad. Toimetus ja talitus: Tartu, G.-Adolfi 18, tel. 16-46, postk. 86.

Eesti Noorsoo Karskusliit

Tartu, G.-Adolfi 18, tel. 16-46, postk. 86.

Karskusmeelsete noorsoo org-ide keskkoh, asut. 1923. Liikmemaks org-idele 5 senti liikmelt kalendriaastas; org., kes võtab vastu 10 „Kevadiku“ tellimist, on liikmemaksust vaba.

Tegevusalad: alkoholismivastane võitlus, kirjandus, kunst, muusika, kodumaa tundmaõppimine, kõneoskus, kehakultuur, male jne.

Juhatus: klj. J. Tork (esimees), õp. H. Mark (abiesim.), õp. mag. E. Laugaste (abiesim.), üliõp. A. Looing (sekret.), õpil. M. Reeben (sekret.), üliõp. P. Sarv (laekur), mag. A. Elango (peasekret.)

Kodumaa tundmaõppimise harrastusring. Toimkond: dr. A. Luha, dr. J. Port, dr. G. Viibasio, dr. F. Linnus, dr. O. Liiv, mag. E. Laid, N. O. Mikkkelsaar (sekret.).

Muusika harrastusring. Toimkond: E. Võrk (esim.), A. Läte, A. Kiiss, R. Ritsing, V. Marvet, V. Kliimand, P. Sarv (sekret.).

Alkoholismivastase võitluse harrastusring.

Kirjanduse harrastusring.

Kõneoskuse harrastusring.

„Kevadiku“ toimetus: P. Kaaret, V. Lang, H. Mark, A. Raska, J. Tork.

„Kevadiku“ toimetuse kolleegium: kunstn. Ed. Ahas, dr. A. Annist, insp. E. Jaanvärk, ülik. õppej. A. Kalamees, prof. E. Kant, dots. A. Koort, õp. A. Kuum, rektor prof. J. Köpp, insp. J. Lang, dr. A. Luha, klj. J. Parijõgi, dots. E. Poom, dir. J. Port, insp. S. Pruuden, raamatuk. dir. F. Puksoo, prof. K. Ramul, insp. G. Reial, prof. D. Rootsmäe, prof. P. Tarvel, klj. J. Tork, dir. K. Treffner, õp. R. Vokk, helilooja E. Võrk.

Tehnika igamehele

Aine saladused

Nobeli laureaadi, inglise füüsiku *William Bragg*'i järgi koostatud teos, milles kirjeldatakse huviaroval viisil uuemaid avastusi aine sisemise ehituse alal, aatomite ja molekulide maailmas. Tõlk. E. Kilkson. 30 joonist, 120 lk.

Aur, tuli ja vesi

Mehaanilise loodusenergia kasutamine inimese teenistuseks, rakendamise põhimõtted, viisid, tulemused ja tulevikuvõimalused sel alal on ülevaltlikult esile toodud selles ins. *E. Kokkeri* teoses. 44 joonist, 116 lk.

Elekter igapäevases elus

Ins. *A. Põdrus* tutvustab selles raamatus neid võimalusi, mida pakub elekter igapäevase elu muutmiseks hõlpsamaks ja mugavamaks. 65 joonist, 112 lk.

Iga nende „Elava Teaduse“ sarjas ilmunud teose hind on 1 kr., iluköites 1 kr. 50 s.; kõik 6 raamatut 5 kr., iluköites 7 kr. 50 s.

EESTI KIRJANDUSE SELTS

Aia 19, Tartu, tel. 6-01, posti jooksev arve 20-36.

Kaugenägemine

Moodsa pilditelegraafi ja kaugokino põhimõtetega ja seni saavutatud tulemustega tutvumiseks on mag. *V. Koerni* teos eriti sobiv, olles keelelt selge ja rikkalikult illustreeritud. 48 joonist, 104 lk.

Keemia

Oma kohuste täitmisel õnnetut surma saanud noore teadlase dr. *J. Kranigi* teos käsitleb kokkuvõtlikult keemia osa moodsa tehnika alusena, tuues huvitavaid andmeid tehnilisist saavutustist, mis kaasas käisid keemia arengulooga. 8 joonist, 112 lk.

Moodne töötehnika ja majanduskriis

Ratsionaliseerimine töös ja majanduses, tailorism, fordism, normimine ja kavamajandus on majandusteadlase *E. Poomi* õnnestunud teose sisuks. 12 joonist, 102 lk.

LOODUSE KULDRAAMAT

VI SARI. NR. 66—78.

J. Parijõgi — Alutaguse metsades.

— Jutustis.

I. Truupõld — Aadi kuldne lapsekodu.

I. Hansen — „Sinise tähe“ matkalood.

H. Kauri — Elu meresügavusis.

U. Kivistõ — Mere vangid.

K. Michaelis — Bibi Taanimaal.

H. Lofting — Dr. Dolittle'i tsirkus.

B. Berg — Kurgedega Aafrikasse.

E. Howes — Kuldne mets.

E. Kästner — Emil ja salapolitseinikud.

E. Sharp — Noorim tüdruk koolis.

V. Avenarius — Rõõvrüütli võimuses.

„Kuldraamat“ on võitnud poolehoiu nii noorsoo kui ka kasvatajate kõige laiemates ringides, nii et tema soovitusel polegi õieti enam vaja midagi lausuda. Olgu siinkohal ainult meelde tuletatud, et see keeleliselt ning stiililiselt täiesti korrektne sari pakub ka tänavu valiku maailma parimat noorsoo-lugemisvara, kusjuures erilist rõhku on pandud teoselle, mis ilukirjanduslikult laitmatul kujul pakuvad ajaviite kõrval rohkesti tõhusaid teadmisi. Sarja peamiseks uudsuseks aga on 5 algupärandit, mille autorite nimed kõnelevad juba ise enda eest ja mis elavalt kirjelavad meie kodumaa loodust ning elu-olu.

„Looduse Kuldraamatu“ VI sari maksab:

Kr. 25.— kohemakstavas rahas;

Kr. 27.— järelmaksuga (tasudes tellimise andmisel Kr. 5.—, ülejäänud Kr. 22.— viie kuu jooksul).

Raamatukõide on Kr. 5.20 ja paberkõide Kr. 3.90 sarjalt kallim.

Terve sari ilmub käesoleva aasta jõuluks.

POSTI JOOKSEV
ARVE NR. 2055.

K.-Ü. „LOODUS“

TARTU, PK. 66.
TELEF. NR. 4-35.

Ilmus trükist:

H. Michelson —

Meeste ridadesse

Raamat noorsoole ja noorte juhtidele praktiliste huviharrastuste jätkamiseks skautliku süsteemi alustel.

Kavasid ja juhiseid nii välisteks kui ka sisemiste harrastuste korraldamiseks laagri, matka, pioneeri, spordi ja mitmesugustel uudishuvialadel. Noorte klubide ja ringide tegevuskavad ja töökorraldus. Peatükid noorte juhtidele. 160 lk. joonistustega. Hind ainult 1.50.

Samalt autorilt varem ilmunud:

„Skautlikul teel“ Hind 1.50 ja 2.—

„Juhiseid noorte juhtidele“ 1.—

„Eesti skaudi käsiraamat“ —.50

Raamatud on saadaval paremates raamatukauplustes.

Pealadu: Postimehe raamatukauplus

Tartus, Suurturg 16.